

ALBERT GARRIDO LLORT, secretari general de la Fundació Consell de la Informació de Catalunya,

CERTIFICA: Que en relació a l'expedient núm. 9/2016 els membres del Consell de la Informació de Catalunya en reunió plenària de data 29 de març de 2017 (CIC) van adoptar per unanimitat el següent acord, segons la documentació de l'expedient:

“Expedient núm. 9/2016

ASSUMPTE: Amb data 26 d'octubre de 2016 la senyora B.N.L., en representació del Festival Primavera Sound formalitza una queixa al Consell de la Informació de Catalunya sobre la sèrie de tres reportatges signats pel periodista Nando Cruz i publicats a *El Confidencial* www.elconfidencial.com els dies 1, 2 i 3 de juny de 2016 sota el títol genèric *Primavera Sound, el cortijo del indie*. Una versió resumida dels tres lliuraments, amb link a la versió completa, es va publicar el dia 4 del mateix mes.

Capítol primer: http://www.elconfidencial.com/cultura/2016-06-01/primavera-sound-el-cortijo-del-indie-parte-i-the-pulgoso-years_1209368/

Capítol segon: http://www.elconfidencial.com/cultura/2016-06-02/primavera-sound-el-cortijo-del-indie-parte-ii-the-soprano-years_1209998/

Capítol tercer: http://www.elconfidencial.com/cultura/2016-06-03/primavera-sound-cortijo-indie-ley-del-silencio-gabi-ruiz_1210804/

Capítol resum: http://www.elconfidencial.com/cultura/2016-06-04/primavera-sound-cortijo-pulgoso-soprano-ley-del-silencio_1211377/

Segons la queixa de la senyora N., la informació incompliria els criteris 1, 2, 4 i 9 del Codi Deontològic de la professió periodística a Catalunya.

ANTECEDENTS

La senyora N. sosté que l'autor de la sèrie *“realitza la construcció d'un personatge de ficció amb la finalitat de manipular la realitat i danyar la imatge del festival Primavera Sound”* i que segons la informació, l'èxit del festival es basa en *“pràctiques immorals”* i *“extorsions a la resta d'agents de l'escena musical”* i *no en els mèrits propis, l'esforç i “el talent dels professionals involucrats en el projecte”*.

Segons la queixa, la sèrie es *“plena de falsedats i de calumnies”*, hi ha *“paraules entre cometes posades en boca de Gabi Ruiz (un dels directors i fundadors de Primavera Sound) sense cap fonament”* i està trufada de *“suposicions, invencions, opinions (no sustentades), apreciacions i judicis de valor que accentuen el caràcter de ficció i d'opinió de la peça”*.

Finalment, la senyora N. afirma que *“l'autor utilitza fonts indirectes sense consultar les fonts originals i no les confirma amb els seus propis autors sinó que els les atribueix sense contrastar-les”*. La majoria d'aquestes fonts -segueix la reclamació- estan a l'abast del periodista i *“moltes han mostrat públicament el seu rebuig”* després de la publicació de la sèrie. En el mateix sentit, la signant

lamentava que el periodista no hagi “contactat amb cap persona de l’entorn proper als protagonistes per obtenir informació de primera mà”.

A L L E G A C I O N S

Arran de la queixa, el CIC ha rebut les al·legacions dels senyors Fernando Cruz, autor de la informació, i Nacho Cardero, director de El Confidencial.

L’AUTOR exposa que la queixa s’emmarca en “l’hàbit del festival Primavera Sound i del seu fundador i director Gabi Ruiz d’atacar qualsevol periodista que publiqui comentaris que no siguin del seu gra” i que la intenció de la sèrie de reportatges “és trencar una llei del silenci que l’empresa ha anat imposant en el sector musical barcelonès”. I és pel temor a aquesta llei, diu, que hi ha fonts el nom de les quals queda omès i que algunes persones no han volgut parlar perquè tenen vinculacions amb el Festival. No obstant, “això no vol dir que els articles es sustentin en rumors” i diu que pot aportar “emails i gravacions” de totes les declaracions. Pel que fa a que les fonts siguin originals o indirectes, Nando Cruz al·lega que “el denunciant no ho pot saber” precisament “perquè aquestes fonts són en molts cassos anònimes”. Finalment, la única cita entre cometes de Gabi Ruiz està extreta d’un article publicat a *El Periódico de Catalunya* i disponible a <http://www.elperiodico.com/es/noticias/primavera-sound-2012/una-conversacion-con-los-jefes-todo-esto-1835521>. Assenyala, també, que altres expressions atribuïdes a la mateixa persona són de to col·loquial i per això no estan entre cometes.

Pel que fa a la forma narrativa, diu que el to “de ficció és un recurs periodístic” amb la intenció de “fer més amena la lectura” però sense “mesclar invencions amb dades”. I que l’ús d’un “vocabulari relacionat amb el món de la màfia procedeix dels qualificatius que alguns entrevistats fan servir per descriure” alguns directius del Festival.

A més de les al·legacions particulars, el senyor Fernando Cruz aporta també un escrit signat per ell mateix titulat *Contraréplica a los desmentidos del document presentado por el Primavera Sound sobre la serie “El cortijo del indie*. En aquest escrit, el periodista fa una sèrie de puntualitzacions a un document del Festival que, segons Cruz, “es va presentar davant d’un reduït grup de periodistes acòlits i mitjans col·laboradors oficials del festival”.

EL DIRECTOR de *El Confidencial* aporta un dictamen del servei jurídic de la publicació. A la vista d’aquest dictamen, el director, el senyor Nacho Cardero, conclou que “no existeix cap vulneració dels criteris del Codi Deontològic de la professió periodística sinó un bon treball periodístic d’investigació”. El dictamen jurídic avalua el contingut dels articles “per si jurídicament pogués constituir una intromissió il·legítima en els drets de la Personalitat de l’art. 18 CE (dret a l’Honor, Intimitat i Pròpia Imatge) de les persones citades” als tres reportatges. L’estudi del gabinet jurídic avalua l’interès general de la informació, la seva veracitat, la presència o absència d’insults i no hi troba res objectable.

C O N S I D E R A C I O N S I P O N È N C I A

D’acord amb la queixa de la senyora B.N, la sèrie de reportatges transgrediria els següents criteris del Codi Deontològic de la professió periodística a Catalunya:

CRITERI 1: INFORMAR DE MANERA ACURADA I PRECISA

El professional del periodisme està compromès amb la recerca de la veritat i, consegüentment, té l'obligació d'acostar-se a la realitat dels esdeveniments amb la màxima fidelitat possible. Els mitjans han d'observar sempre una clara distinció entre les informacions i les opinions, difondre únicament informacions contrastades amb diligència, i evitar la difusió de conjectures i rumors com si es tractés de fets.

El criteri primer del Codi fa referència a la veracitat de les informacions i a la distinció entre informació i opinió. I la queixa incideix en els dos aspectes. Segons la senyora Naveira, la sèrie “està plena de falsedats i calúmnies” i farcida de “suposicions, invencions, opinions (no sustentades), apreciacions i judicis de valor que accentuen el caràcter de ficció i d'opinió” del reportatge.

1. Pel que fa a la veracitat de les afirmacions publicades, el periodista assegura en el seu plec d'al·legacions que té les cintes i els correus electrònics de totes les declaracions incloses a la sèrie de reportatges. Ho diu a les al·legacions i ho havia escrit a manera d'avertiment al tercer lliurament de la sèrie. I el mateix sosté el director de la publicació al tercer paràgraf del seu escrit d'al·legacions, quan explica que ha traslladat la queixa als serveis jurídics de *El Confidencial* junt amb un dossier documental amb les fonts utilitzades per a l'elaboració d'aquesta informació. El Criteri 5è del Codi Deontològic diu que “les fonts s'han de citar perquè la informació sigui creïble”, però permet el secret professional en el cas que calgui protegir-les. I aquesta és la intenció manifestada pel periodista al propi reportatge, ja que molts dels informants li ho van demanar, per salvaguardar els seus interessos professionals.

Algunes de les afirmacions fetes pel periodista Nando Cruz a la sèrie de reportatges en qüestió han estat rebatudes en articles d'altres publicacions del sector. La rèplica més directe és, segurament, la que es pot llegir al digital *Indiespot.es*. Aquesta publicació desgrana amb deu punts totes les “falsedats” de la sèrie de reportatges motiu de la queixa.

<http://indiespot.es/2016/07/07/apuntes-al-respecto-de-la-trilogia-de-nando-cruz-sobre-el-primavera-sound/>. Estem, per tant, davant d'una informació polèmica, on els diferents protagonistes sostenen posicions molt allunyades i on el punt de partida condiona la interpretació dels fets.

La funció d'aquest Consell és vetllar per l'ètica en l'exercici de la professió periodística i ha de fer un vot de confiança en el periodista, ja que assegura té constància documental de totes les fonts consultades. Aquest vot de confiança només estaria subjecte a que un tribunal de justícia dictaminés la falsedat o inexactitud d'allò descrit pel periodista Nando Cruz.

2. La reclamació incideix també en la falta de distinció entre informació i opinió i en la intencionalitat de desprestigiar el Festival Primavera Sound.

Els tres reportatges estan escrits amb un llenguatge directe i incisiu i en un estil narratiu proper al relat de ficció. Tal com s'analitzarà en el punt següent l'estil és assumible en un context periodístic. Però més enllà de l'estil, el periodista introdueix apreciacions de categoria interpretativa, més pròpies de l'opinió que de la informació. Vegem-ne algun exemple:

• Aunque Parkinso DC era el grupo más rodado de Barcelona y había tenido a Serapi como mánager, jamás actuaría en el Primavera Sound debido al odio visceral que sentía Gabi hacia su cantante...

- Carrillo pagó una entrada y bajó a la sala para pregunta qué pasaba. Gabi consideró que ya los había humillado suficientemente, salió a la puerta...
- *Parlant del mateix Gabi Ruiz: ...cuando el riego del odio le llegó al cerebro* ajustó cuentas a su manera...
- Miguel Morán, director del Festival Internacional de Benicàssim (FIB) viajó a Barcelona para conocer el antro pijo que concentraba la modernidad catalana.
- Cuando la relación entre Serapi y Gabi saltó por los aires, este último había exigido también quedarse con la propiedad de la marca Primavera Sound. Algo llevaría entre manos.
- En una turbia maniobra que daría para otro artículo, Cadahía y su socio...
- “Prefiero alejarme de la familia” soltó desde su nuevo puesto (...). Tal vez dijo familia.
- ... tras plantar cara incluso a Radio 3 por su fea costumbre de cubrir los festivales solo si la organización corría con los gastos...
- Gabi se relame en la oficina del Festival leyendo artículos de prensa en los que la prensa enemiga (enemigos en su cabeza) ya ha entrado en vereda...

Aquestes i altres expressions semblants pretenen descriure o accentuar aspectes dels fets i/o de les actuacions dels protagonistes del reportatge. Però els termes que hem subratllat introdueixen un valor ideològic que allunyen el reportatge del relat informatiu i entren clarament en el camp de la opinió.

CRITERI 2: EVITAR PERJUDICIS PER INFORMACIONS SENSE PROU FONAMENT

No s'han d'usar expressions injurioses ni difondre dades imprecises o sense base suficient que puguin lesionar la dignitat de les persones i provocar dany o descrèdit a entitats públiques o privades. El periodista s'ha de posar en contacte prèviament amb els afectats per donar-los l'oportunitat de resposta.

1. Referit al Criteri segon del Codi Deontològic, la queixa posa de manifest que el periodista no ha contactat amb cap persona de l'organització del Festival ni del seu entorn proper, cosa que es fa evident en llegir el reportatge. L'elecció de les fonts i els testimonis és esbiaixada i sembla estar exclusivament al servei de la tesi que sosté el reportatge. Per això, era important que el periodista donés o intentés donar veu al organitzadors del Festival i pogués exposar la seva versió dels fets. En aquest sentit, el criteri segon del Codi fa ben palès que “el periodista s'ha de posar en contacte prèviament amb els afectats per donar-los l'oportunitat de resposta”.

Aquest Consell no pot entrar a valorar si la intencionalitat del reportatge és o no és desprestigiar el Primavera Sound. En principi, la única intencionalitat del periodisme és la d'exposar públicament uns fets que el periodista ha contrastat i considera rellevants. No obstant això, les opinions que de manera periòdica van esquitxant la informació podrien avalar la tesi de la reclamació i demostren que els fets es relaten des d'un punt de partida totalment contraposat a l'organització del Festival. Per això resultar fonamental que el periodista hagués donat veu a l'organització del Primavera Sound.

2. També la forma literària del reportatge és objecte de la queixa. La senyora Naveira diu que el periodista construeix un personatge de ficció i que utilitza una sèrie de termes propis del gènere amb la finalitat de manipular la realitat i danyar la imatge del Festival i dels seus organitzadors.

La forma literària del reportatge és lliure. Pot utilitzar figures i recursos literaris i no sembla que pugui qüestionar l'ètica del periodista, sempre que el relat s'ajusti a la veritat i a l'exigència informativa i no usi expressions injurioses, imprecises o sense fonament que puguin lesionar la dignitat de les persones. El catedràtic de Periodisme Lorenzo Gomis, autoritat acadèmica en la definició dels gèneres periodístics, va explicar amb precisió l'aproximació que l'autor d'un reportatge fa a als fets objecte de la seva investigació:

“Dos són els tipus de qualitats que permeten al reporter realitzar la doble aproximació pròpia del gènere. D'una banda, són característiques del reporter el coratge, la curiositat il·limitada, l'enginy per superar les dificultats i aconseguir el encontres que li permetran saber allò que ningú no sap. D'una altra banda l'estil literari gràfic, plàstic vívid, àgil capaç de donar al lector la il·lusió que és ell mateix qui ha estat al lloc dels fets. (...) En aquest sentit reportatge pot ser, en definitiva, com defineix Gonzalo Martín Vivaldi, una narració informativa, de vol més o menys literari, concebuda i realitzada segons la personalitat de l'escriptor-periodista”.

Lorenzo Gomis. *Teoría de los géneros periodísticos*. Ed. UOC, 2008

Pel que fa a les expressions injurioses, els nombrosos paral·lelismes entre l'organització del Festival i les actituds pròpies de la màfia podrien fer suposar que l'actitud dels organitzadors del Primavera Sound voregen l'activitat delictiva. Però entenem que el periodista utilitza el terme màfia en el sentit que li atorga la tercera accepció el diccionari de la Real Academia de la Lengua Española: “Grupo organizado que trata de defender sus intereses sin demasiados escrúpulos”, ja que aquesta és la tesi del reportatge des del titular (El cortijo del indie) fins a la frase final que tanca el reportatge: “Más atronador que el sonido de los quince escenarios que ha instalado este año el Primavera Sound es la ley del silencio que rodea al festival”.

CRITERI 4: UTILITZAR MÈTODES LÍCITS I DIGNES PER OBTENIR INFORMACIÓ

És inacceptable l'ús de càmeres ocultes i de qualsevol altre procediment subreptic o enganyós per obtenir informacions, imatges i testimonis. També és inadmissible la interceptació i la difusió no consentida de material privat procedent de la telefonia mòbil, la missatgeria electrònica i altres suports de comunicació. En poden ser excepció les situacions relacionades amb fets o esdeveniments d'inequívoc interès públic i quan no hi hagi cap altra opció per donar compliment adequat al dret a la informació. El pagament a les fonts per obtenir informació contravé la bona pràctica periodística i és inadmissible quan posi en risc el principi de veracitat o pugui interferir l'acció de la justícia. El plagi és inacceptable. Cal aplicar les bones pràctiques professionals quan es fa servir el treball d'altres

Ni de l'anàlisi dels documents aportats per la persona que formula la queixa ni de les al·legacions presentades pels afectats es desprèn cap vulneració del Criteri quart del Codi Deontològic. No sembla que els mètodes emprats per a l'elaboració de la sèrie de reportatges entrin en el camp descrit en aquest apartat.

CRITERI 9: RESPECTAR EL DRET A LA PRIVACITAT

Les persones han de ser tractades amb respecte i dignitat, particularment les més vulnerables. Cal evitar les intromissions innecessàries i les especulacions gratuïtes sobre els seus sentiments i circumstàncies. Danyar de forma injustificada la dignitat dels individus de paraula o amb imatges, fins i tot més enllà de la seva mort, contravé l'ètica periodística. Els casos de suïcidi només es difondran quan tinguin rellevància personal o siguin de manifest interès públic, tenint en compte, a més, el risc d'un efecte mimètic.

Atès que en la seva activitat pública el senyor Gabi Ruiz està exposat a la crítica, no creiem que la informació analitzada atempti contra el Criteri novè del Codi Deontològic, pensat, sobretot, per les persones que estan en situació de major vulnerabilitat. És cert, com ja s'ha analitzat, que algunes expressions referides al director del Primavera Sound no són pròpies d'una peça informativa i hauria calgut separar ben clarament la informació i l'opinió. Però en tot cas, formen part de la crítica que han d'exercir els mitjans de comunicació.

Per tot això, el Consell de la Informació de Catalunya adopta el següent:

A C O R D

Analitzades la queixa de la senyora B.N.L. en representació del Festival sobre la sèrie de reportatges titulada *Primavera Sound, el cortijo del indie*, les al·legacions presentades pel periodista Nando Cruz i pel director de la publicació digital *El Confidencial*, Nacho Cardero, i la pròpia informació, aquest Consell de la Informació considera que, en l'elaboració de la sèrie de reportatges en qüestió, el periodista ha vulnerat els criteris 1 i 2 del Codi Deontològic de la Professió Periodística a Catalunya. La vulneració del criteri primer es manifesta en la no distinció clara entre informació i opinió. El criteri segon queda infringit pel fet de que el periodista no dóna la oportunitat de resposta als afectats per la informació.

Aquest Consell no observa cap infracció dels criteris 4 i 9.

I per que així consti s'estén la present certificació, amb el vistiplau del president, a Barcelona en data 29 de març de 2017. Certifico.

Vist i plau
Roger Jiménez
President

Albert Garrido
Secretari General